

A sztálinista korszak

Négy hónappal Izrael államának 1948. májusi létrejötte után a Szovjetunió rövidesen az egész szovjet tömbre kiterjedő kampányt indított a kozmopolitizmus és a cionizmus ellen. A kampány kezdete egybeesett Magyarország sztálini átalakításával, ami megnyomorította az egész nemzetet, benne a zsidó közösséget is. A megmaradt zsidó hitközségeket, mint ahogy a többi felekezetet is, egy kommunista pártállami szerv hatásköre alá helyezték. A zsidó közösségi életet szigorúan korlátozták, gyakorlatilag megbénították a más, így a külföldi, és különösen az izraeli közösségekkel fenntartott kapcsolatokat. Viszonylag rövid időn belül keményen visszaszorították, csaknem eltörölték a judaizmust és a zsidó kultúrát, bár a budapesti Rabbiszeminárium korlátozottan tovább működhetett.¹² Bebörtönözték, internálták, büntetőtáborba deportálták a „burzsoá zsidókat”: nemcsak osztályalapon, de vallásuk miatt is üldöztetésben volt részük.¹³ A Szovjetunióban zajló antiszemita kampány tetőpontján (egyebek között kivégezték a legismertebb jiddis színészek és írók színéjüket, vádat emeltek több neves zsidó orvos ellen egy 1952-es, Kreml elleni összeesküvésben való állítólagos részvételük miatt), a magyar kommunista hatóságok is galád hadjáratot indítottak a magyar zsidóság jó néhány vezetője ellen. A szovjet titkosrendőrség sugallatára egyebek között még Raoul Wallenberg meggyilkolásával is megvádolták őket. Ezzel nemcsak gondosan mérlegelt belpolitikai célokat akartak elérni, hanem el akarták terelni a figyelmet a svéd diplomata eltűnésével kapcsolatos szovjet felelősségről is.¹⁴ A zsidóellenes hadjárat külpolitikai indítékait az is elárulta, hogy bűnvádi eljárást indítottak a magyarországi cionisták ellen, továbbá letartóztatták és kiutasították a Joint magyarországi igazgatóját.¹⁵

Látva, hogy mennyire zsidóellenes élű a kommunista uralom, és hogy szűkre szabottak az emigrálás lehetőségei, sok magyar zsidó úgy próbált esélyein javítani, hogy teljes asszimilációra törekedett, elleplezte identitását és családjának történetét még tulajdon gyermekei előtt is. Így sok fiatal úgy nőtt fel, hogy zsidó létére mit sem tudott a Holocaustról, illetve vallási és kulturális hagyományairól.

A cionizmus- és kozmopolitizmus-ellenes hadjáratot gyakran kísérte a Holocaust eltorzítása is. Többnyire – még az iskolai tankönyvekben is – legfeljebb gyér utalásokat tettek a Holocaustra, és akkor is lekicsinyelték, elkendőzték annak sajtóságos, minden egyébtől elkülönülő történelmi realitását.